

Macarca'daki Yer Adlarına ve Ad Verme Geleneklerine Dair*

Éva Csáki**

Özet: Macarlar, göçebe hayat sürdükleri süreçte Türklerin etkisi altında kalmıştır. Macar ve Türk yer adlarında birçok benzerlik bulunması bu bakımdan hiç de şaşırtıcı değildir. Bu etkinin bugün de mevcut sonuçlarından olan yer adlarının ve ad verme geleneğinin hâlâ araştırılması mümkün, ancak çok güç olduğundan; dolayısıyla da çok az araştırma yapıldığından şikâyetçiyiz. Kolay olmayan bu konu içinde, yer adlarında saklanmış eski bilgilere de rastlanabilir.

Anahtar sözcükler: Macarca yer adları, eski Türklerin etkisi, iki dillilik, benzer gelenekler

A Study about the Place Names and Traditions of Giving Names in Hungarian

Abstract: Turkic influence on Old Hungarian language and culture in general is a highly neglected area of studies. Parallel forms on both sides were not a surprise at all. There is no doubt one should be very careful with each details of language history on both sides when researching onomastics. Especially hidden are the details of the place names that were part of religious or mystic knowledge.

Key words: Turkic influence on Old Hungarian, bilingualism, similar traditions

Yerlerin adlandırılması kültürlere özgü, özel geleneklere dayanır, ancak bazı tipler çok rağbet görünce diğer halklarda da kullanılmaya başlanır. MS. 71'de Romalılar tarafından kurulmuş *York* şehri, İngilizlerin şahane bir kenti idi. İngilizler, Amerika'nın keşfinden sonra orada da bir *York* şehri kurma çabasına girdiler ve *Yeni York*, yani XVII. yüzyıldan beri *New York* adıyla bilinen şehri kurdular.

* Bu çalışma TÜBİTAK tarafından desteklenen ve B. 14.2.TBT.0.06.01.03.220.01-22126 sayılı post-doktora araştırma projesi kapsamında hazırlanmıştır.

** PhD, Şarkiyat Enstitüsü Péter Pázmány Katolik Üniversitesi, Macaristan.

XIII. yüzyılda tarihî sebeplerden dolayı Macaristan'ın doğusundan Seklerler, *Telegd* adlı şehirlerinden, Erdel'in ortasındaki *Küküllő* nehrinin güneyine göç edip yerleşmişler ve orada tekrar *Telegd* adında bir şehir kurmuşlardı (Kiss –Pusztai 2003:2 No-lu harita).

Tarih boyunca süregelmiş olan ve Türklerin de derin etkisinin görüldüğü ad verme geleneği Macarların en eski yer adları olan nehir ve göl isimlerinde kendisini göstermiştir. Karpatlar havzasına yerleşmiş olan Macarların en eski zamanlara ait nehir adlarında (ki bu grup yer adlarının ilk tabakası sayılır) aşağıdaki düzen görülmektedir¹:

1. En büyük nehirlerin adları Eski Hint-Avrupa dillerinde (*Yunanca ve Latince*) yazılmış kaynaklarda bile yer almaktadır:
Duna, Tisza, Dráva, Száva, Rába, Zala, Kőrös vd.
2. Macarların göç ettikleri zamana ait nehir adları
Cermen dilinden: *Nyitra, Vág, Morva* vd.
İslav dilinden: *Balaton, Bisztra, Tapolca, Kraszna* vd.
Kendi dillerinden: *Fertő, Sió, Sár-víz, Sajó, Hejő, Berettyó, Eger, Gyöngyös, Aranyos, Nyárád* vd.

Bunların dışındaki diğer Eski Macarca yer adları ise şöyle gruplandırılabilir:

- Kabile veya boy isminden yapılan yer adları: *Kápolnásnyék, Salgótarján, Bajandor, Balassagyarmat, Budakeszi, Hajmáskér, Pilisborosjenő* vd. Bunların hepsi birleşik kelime olup ilk ya da ikinci kısmı Eski Türkçeden alıntı bir kelimedir.

- Kişi adından oluşturulan yer adları: *Buda, Szabolcs, Örkény, Tas, Solt, Gyula, Üllő* vd. Bunlar arasında da birçok Türkçe kökenli isim yer almaktadır.

- Halk adından oluşturulan yer adları: *Besenyő, Varsány, Káloz, Hajdúböszörmény* vd. Bunlardan da birçoğu Türkçe alıntı kelimelerden olmuştur.

- Meskûn bölgede bulunan kilisenin koruyucu meleğinden hareketle oluşturulan isimler: *Szentandrás, Szentbalázs, Szentkatalin* vd. Bunlar arasında doğal olarak Hıristiyan isimleri de vardır.

- Yaygın olarak bulunan bitki ve hayvan isimlerinden oluşan yer adları: *Almás, Almamellék, Beregsom, Borzlik, Diósd, Disznósd, Gyümölcsény, Majom, Mandulás, Medvevár, Nagymákfa, Nagyölyves, Zobordarázs* vd.

- Meslek adlarından yapılan yer adları: *Ácsteszlár, Szücsi, Végardó* vd. Bunlarda da Türk asıllı kelimelere rastlanmaktadır.

- Hafta pazarı gününden oluşan yer adları: *Hetvehely, Kéthely, Csikszereda,*

¹ Macaristan'daki yer adları konusunda en kapsamlı kılavuzun yazarı Kiss (1999: 22), Türkçe asıllı isimlere çok az yer vermiştir.

Péntekhely vd. Bunlar da genellikle birleşik kelimeler olup; ilk ya da ikinci kısmı, hangi günün pazar olup olmadığını göstergesidir.

- Kime ait olduğunu, ya da nasıl bir yer olduğunu gösteren kelimelerden de yer adı oluşturulmuştur (*Konstantinopol, Alexandropolis, St. Petergrad* vd.): *Sándor+telke, Apát+falva, Asszony+laka, Antal+háza, Cseke+laka* vd. Bu tür ad verme geleneğine Türkler arasında da, Hazar İmparatorluğundan beri rastlanmaktadır.

- Halk itikadıyla ilgili neredeyse hiç araştırılmamış bir sahadan da isimler bulunmaktadır: *Körtvélyes*² ,Armut ağaçlarıyla kaplanmış arazi', bunun bir genişletilmiş çeşidi de *Déskörtvélyes*, ama ismin bunun dışında birçok çeşidi vardır. Çok önemli olan bu yer adı grubundan ilerde de söz edilecektir. Bu tür yer adları tek bir yer için değil de halkın oturduğu geniş bir ülkenin birçok bölgesinde çıkmaktadır. Ayrıca, büyük bir ihtimalle tapınak yeri olarak şüphe edilen ağaçtan başka şeylerin (+*fa* ,ağaç', +*kő* ,taş', +*patak* ,dere', +*kút* ,kuyu' gibi) adı da yer adları arasında ortaya çıkmaktadır: *Ablakos-kő, Alibánfa, Asztagkő, Boldogkő, Borkút, Cserkút, Dobogókő, Egyeskő, Fehérkő, Felsőboldogfa, Forráskút, Gyöngyfa, Háromfa, Háromkő, Hegyes-kő, Hegykő, Iker-kő, Kecsekő, Kő-szirt* vd.

Bu gruba ait yer adlarından biri olan *Tetétlen* 'tepesi olmayan', yani 'çok yüksek' anlamında olup, masalarda da geçen ,gökleri delen' özellikle ağaç (hayat ağacı da olabilir) ya da zirve vd. çeşitlerine –*Dunatetétlen*– bir örnektir. *Tetétlen*'in de Macar halkının yayıldığı topraklarda birçok varyantı bilinir.

Istenhegy ,Tanrıdağı' belki o kadar şaşırtıcı bir yer adı değil, *Istenfa-tető* ,Tanrı ağacı-tepesi'. Ama mesela *Hegyeshalom*, sadece Avusturya – Macaristan arasındaki sınır geçidinden başka bir faaliyette de olabilirmiş. Macarların oturdukları sahada *Mindszent*'e yakın diğer bir *Hegyeshalom*, cadıların toplantı yeri olarak bilinir (Tóth 2009: 83, 103).

*Igyfon erdő*³ de halk inancıyla ilgili önemli bir yer adıdır. Bu da birleşik kelimedir, ama konuşurlar bunun farkında değildir. İlk parçası olan *igy*, Eski Türkçe⁴ ,aziz' anlamındaki bir kelimeden alıntılanmıştır ve Macarcada *igy ~ egy ~ ügy* varyantları da bilinir. Birleşik kelimelerde hem ilk hem de ikinci kısım olarak da kullanılır. Ayrıca, yine halk inancıyla ilgili bazı yer adlarımızda aynı Türkçe kökün farklı ödünçlendiğini görmekteyiz: *Egyeskő, Hegykő, Igykő, Apor-ügy, Fekete-ügy* gibi yer adlarında da bu Türkçe alıntı görünmektedir. Yalnız farklı

2 Eski Kafkas halklarının *kertme* ,armut' ve diğer birçok ağaçla ilgili geleneklerinden haberimiz var. Karaçay-Malkar Türklerinde de bu geleneğin olduğunu Tavkul (2000: 322) sözlüğünden okumaktayız: ,*Malkar'da şamanizm döneminde kutsal olduğuna inanılan bir armut ağacı*'. Bu konu üzerine bir makalemin hem İngilizcesi hem genişletilmiş Türkçesi, hem de Macarcası yayımlanmıştır.

3 Anonymus tarafından yazılmış olan bir kronikte *silva Igyfon* yani *Igyfon* ormanı yazılıdır (Róna-Tas 1999: 366).

4 Old Turkic *edgü* ,good' in every sense of the word, (of people) ,morally good'; of things ,qualitatively good, serviceable' (Clouston 1972: 51).

Türk lehçelerinden geldikleri için birisinin başında *h-* ünsüzü⁵ varken, diğeri ünlü ile başlamaktadır. Bunun ispatı olarak, Macarca yer adı olan *Szentmagas* bir *qalque* gibi görünmekte olup, birleşik kelimenin her iki kısmı ‚aziz + yüksek’ yer adının diğerkaynaklardaki şeklinde de bulunur. Bazen aynı yer adı *Hegymagas* olarak verilir, yalnız kelime başındaki *h-* bir hatadır⁶ ve doğrusunun *Egymagas* olması gerekir. *Egymagas*’ın anlamı yine ‚aziz + yüksek’ tir. *Egy ~ igy ~ ügy* ve *h-* ile başlayan şekiller de Eski Türkçeden alınmıştır.

Göçebe hayat sürdüren bütün halkların tabiatla ilgili gözlemlerinin, yer adı verme geleneğinde etkili olduğuna tanık olunur. Türkçe yer adlarından buna örnek verilebilecek isimler arasında *Toqay*, *Balkan*, *Ova* vd. sayılabilir. Ne var ki telaffuzu aynı olan Macarca *Tokaj* ismini Macarlar da kullanmaktadır.

Balkan ismi Türk dünyasında çok yaygındır, Türkmenistan’ın da batısında büyük bir bölgenin ismidir. Hakkında eski hocalarımın Eren (1999: 36) diğerkaynakları ele alırken şunları yazmıştır: „*Kaşgarlı Mahmud’a borçlu olduğumuz Oğuzca balık sözü ‚çamur’ anlamına gelir. Buna göre, balkan türevinin başlangıçta ‚bataklık, ...orman, sık orman’ anlamına geldiği anlaşıyor.*”.

Coğrafi olarak, Macaristan ile Türkiye arasında bulunan *Balkanlar* bölgesi, Macarcada da *Balkán* olarak geçer ve Türkmenistan’daki *Balkan* ile ortak bir yönleri bulunur: İkisi de sulak bölgedir. Macarların da aynı tipten örnekleri bulunur: *Hidegkút* ‚Soğuk kuyu’, *Ormánság*⁷ ‚Ormanlık’ vd. Bununla beraber, *orman* anlamına gelen sözlerin Türk diyalektlerinde ‚dağ’ olarak kullanıldığına, ormana ise *tokay* adı verildiğine rastlamak mümkündür (Eren 1999: 37, 309). Benzer bir şekilde Macarlar da Bihar’daki dağlarına erken Orta Çağda *Erdő* ismini vermiştir, daha sonra ise bu kelimedenden *Erdély* gelişmiştir. Macaristan’daki *Ormánság*, *Ormán* – *Alma* – *Okos* nehirleri arasında ormanla kaplı dağ sırtının adı eskiden *Ormánköz* idi. Yalnız ilk bahsedilen yer adı da birleşik kelime olup, ikinci kısmı Türkçeden ödünçlenmiştir.

Diğerkaynakları Macarca yer adlarında ise asıl Türkçe kelime saklanmıştır. Erken döneme ait yer adları arasında Türk geleneğine dayalı yer adları da bulunmaktadır. Karpatlar havzasına yerleşmeden önceki, en son nehirler ötesi Macar toprağına (Yunanlılar tarafından *Transoxania*, *Mezopotamia* vd.) *Etelköz*⁸ adı verilmiştir. *Etelköz* ‚nehirler arası’ anlamına gelmektedir, ancak her iki kısmı

5 Kelime başındaki *h-* diğerkaynakları Altay dillerinde de, çeşitli Türk lehçelerinde de bilinir. Evenki *hukur* ‚öküz’, Orta Moğolca *hüker* ‚öküz’, Dagurca *hukure* vd. Macarcadaki şekli Eski Bulgar Türkçesinden alıntıdır: *ökör*. Eski Macarcada ünlü ile başlayan kelimeler önüne sık sık *h-* ile gösterilmiştir: *hember* (Jókai-kódex 5/8).

6 Aslında bugünkü çeşitli Türk lehçelerinden *Balkanlar*’da bir lehçe özelliğı olarak kelime başındaki orijinal *h-* ler kaybolmuştur, ünlü ile başlayan kelimelerde ise fazladan bir *h-* ortaya çıkmıştır.

7 Macarca *Ormán+ság* kelimesindeki ek, adlardan soyut adlar yapan bir ektir. Tam anlamıyla Türkçedeki *+ilk* ekinin ikizidir. (*Alsóság* 127, 181; *Bakonyság* 181; *Barcaság* 25)

8 *Etelköz* üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Hakkında yazılanlardan bizim için en önemlisi: Róna-Tas 1999: 322.

da Türklerden ödünç alınmış olabilir. Buna benzer bir şekilde yapılmış diğer Macarca yer adlarından *Csallóköz*, *Csopaköz*, *Döbrököz*, *Muraköz*, *Rábaköz*, *Szigetköz* vd. birleşik kelimelerinin ikinci kısmı olan *+köz*⁹ Türkçeden bir çeviri de sayılabilmektedir. Eski Türkçeden beri su ile ilgili bir anlam da taşıyan bu kelime, bugünkü Karaçay sözlüğünde de *Kızılköz* şeklinde ırmak ve vadi adları bölümünde bulunur (Tavkul 2000:486). Karaçayca *köziv* ,sıra, zaman, esna' (Tavkul 2000:278) ise Macarcadaki gibi zaman zarfı olarak da kullanılmaktadır.

Hazar İmparatorluğu'nun meşhur başkentleri olan hisarın adı *Şarkel*'in ilk kısmı *şar* ,ak' + *kel* ise ,ev' anlamında olup, Türk dillerinden ancak Çuvaşçada bulunan bir kelimedir¹⁰. Göçebe hayat sürdüren diğer halklarda da renklerin *yön* anlamı taşıdıkları bilinmektedir.

,Akkale' anlamına gelen *Fehérvár*'ın, *qalque* olduğundan şüphelenilen Macarca bir yer adı olduğu düşünülmektedir. Hazarların *Şarkel* ,ak kale' (Ligeti 1986:474) anlamına gelen ismini Macarlar çevirmişlerdir. Bu tür örneklerden sayılan *Nándorfehérvár*, *Székesfehérvár* gibi bazı Macarca yer adlarında olduğu gibi, *qalque* olup tam bir Türkçe birleşik isim anlamına gelmektedir. *Fehérvár* da bunun bir örneğidir.

Türkçeden gelen bazı Macarca yer adlarının bir göstergesi olarak *+csA* [*< +çA*] eki gösterilebilir. Bu ek, tipik bir Türkçe *diminutif* ekidir. Merhum Macar Türkoloğu I. Mándoky'nin kitabında özel isim olarak *Alacs*, *Karacs*, *Katoncsa* (1993: 133, 138, 150) bulunmakta, ama soyadı olarak gösterilmektedir.

Yer adlarından *Kemence* ile *Kemend* de bu gruba aittir, yalnız birçok defa kelime sonundaki ünlü, dil tarihinde pek çok örneğinin bulunduğu gibi, kaybolmuştur (*Drócsa*, *Tarcsa*, *Kistarcsa* vd.). Kolay fark edilen bir başka Türkçe ek olan *+lAr* da Macarca yer adlarında görülebilir: *Tázlár*, *Eszlár* vd. Türkçe şekillerden hepsi kolay görülmez, çünkü Macarcanın tarihî süreçleri sebebiyle onların bir kısmı zamanla şekil değiştirmektedir: *Küküllő*, *Somlyó*, *Somló* vd. sonundaki orijinal *+llk* eki ancak akademik bilgi sahibi olanlara görünebilmektedir.

Diğer Türkçe ek olan *+ll* ekine de Macarca yer adlarında, örneğin *Csengele*, *Tekele* (*< Tekeli*), *Talla* (*< Talli*), *Tülkele* (*< Tülküli*), rastlamak mümkündür.

Arkaik Macarca lehçelerde *ül* (= lakik) ,oturmak' fiili Türkçedeki gibi bir anlam taşımaktadır (Domokos 1987: 516). Yabancılar arasında oturan Çango Macarları arkaik bir dil konuşmaktadırlar. Onlarda Macarca *ül* fiili hâlâ ,oturmak' anlamında kullanılır. Oradan Macaristan'a davet edilmiş ve Macaristan'daki yaz kampında tatil yapmış çocuklar hatıralarında şunları yazmıştır:

9 Eski Türkçe *köz*:z ,eye'.....Kıp. XIII (under ,waters'), XIV also ,spring water' (Clouston 1972: 756).

10 Kafkaslar'da konuşulan Karaçaycadaki *gılav* ,delik, yarık' (Tavkul 2000: 205) kelimesi de buraya ait olabilir.

„Mikor mentünk el onnét, volt rossz szívünk, hogy nem mégülünk.” (s. 10)

„Mikor elmentem onnét, én még akartam üljek mert szép volt ott a táborban, ...”

(s.11)

„Én ültem a táborban négy estét és három napot.”

„Mi klézseiek egy kedves családnál ültünk, hol három gyerek volt.” (s. 5)¹¹

ülés(e), oturak⁷ – yukarıda bahsedildiği gibi bir şeyin birine ait olduğunu gösteren bir birleşik kelimeden ikincisi olarak coğrafyadaki adlarda ortaya çıkmaktadır. TESZ *ül* ?vleu? ,ölyv?, *Bánkülése, Péntek ülese* (Juhász 2004: 192).

Birçok Macarca basit ya da birleşik yer adında yer alan kelime her halükârda Macarlara Türkler tarafından öğretilmiştir (Juhász 2004: 191). Hegedüs’e göre büyük Macar ovasında pek yaygın olan yerleşim tipinden Macarlara mahsus *tanya* sisteminde, isim vermede yaygın olan birleşik kelimelerin ikinci kısmı olarak kullanmakta olan *-telke* ve *-ülése*, XVIII. asırdan eski değildir (Hegedüs 1982:458).

Orta Macaristan’daki en büyük şehrin adı *Kecskemét*’tir. Ana caddesinin ismi ise *Nagy ucca* (1559) ‚Büyük sokak’, XIII. asırdan beri Kumanların başkenti olan *Kecskemét*’te ve *Cegléd* adlı komşu şehirde de mahalle ismi olarak kullanmıştır (Erdélyi 2004: 107).

Bazı Türk ve Macar yer adlarıyla ilgili bir destan geleneği de bilinmektedir. İç Asya’dan Orta Avrupa’ya kadar buna rastlamak mümkündür¹². Sufi Türklerin tezkerelerinde buna tanık olunur. Örneğin, bir Yesevî dervişi olarak bilinen Hakim Ata’nın menkabevi hayatının anlatıldığı bir kitapta bunun bir örneği anlatılır: „[Süleyman Hakim Ata] Şafak vakti bir deveye binerek yolculuğa çıkar. Deve, Horasan’ın batısında Buğra Han’a ait bir otlakta durur. Buğra Han’ın çobanları Hakim Ata’yı otlaktan çıkarmak isterler. Ancak deve, devamlı bağırır. Bu sebeple otlağın bulunduğu yere ‚bağıran’ anlamında ‚Bakırğan’ denilmiştir. Bu olay üzerine Hakim Ata, bu mevkiyi kendisine menzil yapar. Hakim Ata’ya, bu yerin adına Bakırğani denmiştir’ (Kaya 2007:5).

Yer adlarının Türkler tarafından verildiğine dair bir kanıt yoktur; ama, birçok Macarca yer adı Türk halk ya da kavim adından, bütünüyle ya da kısmen Türkçe bir kelimeden ortaya çıkmıştır: *Besenyő, Besenyőtelek, Bercel, Talmács, Sátorajújhely, Szatymaz* gibi.

Sonuç

Genel olarak denebilir ki daha büyük yerlerin adı daha kalıcı olup, küçük yerlerin adı ise daha çabuk değişmektedir. Tarihî olaylar, gelenekler, siyasi

¹¹ Reverinda. A Moldvai Csángómagyarok Szövetsége Ingyenes Gyereklapja 2010.

¹² Kayapınar tarafından Eski Osmanlı dönemine ait yer adlarıyla ilgili olarak Balkanlar’da geniş bir araştırma yapılmaktadır.

nedenler, hatta moda bile bunu etkilemektedir.

Yer adlarının yaygınlığı insan ile herhangi bir yerin ilişkisine ve bunun ne kadar bilindiğine bağlıdır.

Küçük dere ve ırmakların isimlerini Macarlar, çoğu zaman kenarında bulunan bitkilere göre vermişlerdir. Örneğin *Gyümölcsös* ‚Meyveli‘ yer adı, bir derenin kenarlarında çok sayıda meyve ağaçlarının bulunduğu anlamına gelmektedir. *Almás* ‚Elmalı‘ yer adı bir derenin kenarında elma ağaçlarının, *Diós* ‚Cevizli‘ ise aynı şekilde dere kenarında ceviz ağaçlarının var olduğunu ifade etmektedir.

Türkçe benzeri ya da Türkçe yapısında olan Macarcadaki yer adları konusu az araştırılmıştır; oysa yer adları, tarihin tanıkları olup son derece önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Kaynakça

- BALOGH L. (1995): Etelküzü, Óseink hetedhétországa. (*Névtani Értésítő* 17) Budapest: s. 78-80.
- CLAUSON, G. (1972): *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford.
- CSÁKI, É. (2002): Traces of the pear-cult in the Caucasus. *Acta Orientalia Hungaricae* 55:4, s. 345-353.
- DOBROVITS, M. (2012): The Sacred Ötükän Forest. Natural, Commercial, and Sacred Features of a Holy Place. In: Kellner-Heinkele, B. – Boykova, E.V. – Heuer, B. (eds): *Man and Nature in the Altaic World*. Proceedings of the 49th PIAC, Berlin, July 30-August 4 2006. (Studien zur Sprache, Geschichte und Kultur der Türkvölker) Klaus Schwarz, Berlin. Pp. 91-98.
- ERDÉLYI E. (2004): Kecskemét első hivatalos utcaneve. *Névtani Értésítő* 26. s. 105-118.
- EREN, H. (1999): *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. 2. baskı Ankara.
- GOLDEN, P.B. (2007): Irano –Turcica. The Khazar Sacral Kingship Revisited. *Acta Orientalia Hungaricae* 60:2 pp. 161-194.
- GYÖRFFY Gy. (1994): Vezéri szálláshelyek emlékei. In: Kovács L. (ed.): *Honfoglalás és régészet*. (A honfoglalásról sok szemmel I.) Budapest pp. 129-138.
- HEGEDÜS A. (1982): A tanyanevekről. *Magyar Nyelv* LXXVIII:4. pp. 457-459.
- JUHÁSZ D. (2004): Opponensi vélemény Rác Anita doktori értekezéséről. *Névtani Értésítő* 26. pp. 188-195.
- KAYA, Ö. (2007): *Tezkire-i Hakim Ata*. Bir Yesevi dervişinin menkabevi hayatı. (KÖKSAV Tengrim Türklük Bilgisi Araştırmaları Dizisi 2) Ankara.
- KAYAPINAR, A. (2010): Osmanlı Klasik Döneminde Trakya'da yer ve kişi adlarında Bektaşî geleneğinin izleri. In: Ecevitoglu, P. – İrat, A.M. – Yalçınkaya, A. (eds): *Hacı Bektaş Veli Güneşte Zerresinden, Deryada Katresinden*. Ankara. Pp. 143- 163.
- KAYAPINAR, A. (2010a): Balkanlar'da Mihaloğullarına Tabi Akıncıların Bektaşîlikle Bağlantısına Dair Onomastik ve Toponimik Bir Araştırma. In: *Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Sempozyumu. Bildiriler*. (Atatürk Kültür Merkezi Yayını

- 399) Ankara. pp. 39- 58.
- KEMÉNYFI, R. (2004): *Földrajzi szemlélet a néprajztudományban*. Etnikai és felekezeti terek, kontaktzónák elemzési lehetőségei [A Geographic Perspective in Folklore Studies: The Possibilities of Analyzing Ethnic and Denominational Spaces and Contact Zones]. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó.
- KISS J. – PUSZTAI F. (eds) (2003): *Magyar nyelvtörténet*. Budapest.
- KISS L. (1988): *Földrajzi nevek etimológiai szótára* I-II. 4. bővített, javított kiadás Budapest.
- KISS L. (1999): *Történeti vizsgálatok a földrajzi nevek körében*. (Pázmány Péter Katolikus Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszék Kiadványai 1.) Piliscsaba.
- KÜTÜKOGLU, M.S. (2012): Osmanlı'dan günümüze yer adları. *Belleten* LXXVI. 275. pp. 147-165.
- LIGETI L. (1986): *A magyar nyelv török kapcsolatai a honfoglalás előtt és az Árpád korban*. Budapest.
- MÁNDOKY K. I. (1993): *A kun nyelv magyarországi emlékei*. Karcag.
- RÓNA-TAS, A. (1999): *Hungarians and Europe in the Early Middle Ages*. An Introduction to Early Hungarian History. Budapest.
- RÓNA-TAS, A. (2005): Turkic – Alanian – Hungarian contacts. *Acta Orientalia Hungaricae* 58:2. pp. 205-214.
- TAVKUL, U. (2000): *Karaçay-Malkar Türkçesi Sözlüğü*. (Türk Dil Kurumu Yayınları 770) Ankara.
- TÓTH E. (2009): Sacer Mons. Szakrális helyek a magyarság kereszténység felvétele előtti vallásosságában. In: Molnár Á. (ed.): *Csodaszarvas*. Őstörténet, vallás és néphagyomány III. Budapest. pp. 77-100.
- VOIGT V. (2002): Honfoglalóink hiedelemvilága körül. In: Csonka-Takács E. – Czövek J. – Takács A. (eds): *Mir-susnē-χum*. Tanulmánykötet Hoppál Mihály tiszteletére. I. Budapest. pp. 3-11.